

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată C. 1:50 a două
și a treia oară C. 1:20

Manuscrise sunt a se
trimite la Redacția
„UNIRII“ Blaj.

Ziar național — apare în fiecare zi de lucru.

ABONAMENTUL.

an 120 cor. (60 lei)
an 60 „ (30 lei)
an 30 „ (15 lei)
lună 10 „ (5 lei)
nr. 50 fl. (25 bani)

În Maramurăș,

Sătmar și Bihor ne vin interesante știri. Maramurășenii noștri și Ungureni mai cu greu își trimit copiii la școală. Și ca poștea să fie cu vârf unii între ei și-i trimit mai pușor la școala ungurească, decât la cea românească. Aceasta nu se sfîșie și face chiar și unii ofițeri ai statului român.

Nu vrem să facem caz de aparițiile aceste ciușe maramurășene. Nu vrem să-i timbrăm cu petea lipsei de patriotism.

Îi cunoaștem foarte bine pe bravii noștri maramurășeni și știm, că sunt oameni adevărați și însușiți pentru cauza mare românească.

Dar ei au format întotdeauna un corp aparte din amul acesta românesc. Când rosteam cuvântul Maramurăș, ne închipuiam o țară românească departe,

apinsă până dincolo de ploarele Tisei și împestrată cu jidani din Galizia.

Șiam, că Dragoș-Vodă de a pornit cu voinicii spre plaiurile Moldovei, să întemeieze acolo o țară românească. Șiam, maramurășenii sunt foarte bândri de actul acesta istoric. Că românismul acolo compune din două părți distincte, foarte distincte, din »cinstiții bo-

și poporul de rând. Șiam și aceea, că guvernele ungurești de aici în Maramurăș au încercat

încolțască în carnea noastră, ademenind pe cinstiții boeri și lăsând poporul pradă jidanilor și rachiului.

Astăzi s'au schimbat vremele și cu ele trebuie să schimbe și mentalitatea

maramurășenilor noștri. Cei buni trebuie să lumineze pe cei slabi și să lumineze poporul, că în fața tricolorului românesc trebuie să lichideze starea de lucruri de mai înainte.

Lichidarea s'a început, dar merge anevoie. Trebuie grăbită. O întinsă propagandă se impune în părțile aceste, o propagandă pornită dela centru. Dl Maniu, care a luat laudabila inițiativă de a ieși pe teren și a lumina mulțimea într'un turneu electoral, să

nu uite de Maramurăș. Țara aceasta departe trebuie să desbrace haina mohorâtă, în care au îmbrăcat-o dușmanii noștri de secol și să îmbrace haine de sărbătoare. Nicăiri nu e gândul atât de curat și inimi atât de sănătoasă, ca în Maramurăș. Luminat trebuie poporul asupra importanței școlii și a învățaturii românești și vom avea poate pe cel dintâi popor de pe plaiurile de dincoace de Carpați.

(p.)

SITUAȚIA.

Situația externă deși continuă să fie nelămurită, sunt totuș semne pe ziua de azi, cari îndreptătesc un anumit optimism. Așa de pildă greva muncitorilor și funcționarilor dela căile ferate din

Anglia

au luat un sfârșit mulțumitor atât pentru guvern și populație, cât și pentru greviști. Condițiunile acordului nu trec peste cele oferite de guvern înainte de începerea grevei, excepționând, că guvernul garantează menținerea prezentelor salarii 6 luni după data de 31 Martie 1920. Această garanție este numai repetarea dorinței generale de a nu reduce salariile, până când condițiunile de trai nu vor scădea cu 110 la sută peste ceea ce a fost înainte de războiu. Lucrătorii deci, au reluat lucrul, și Anglia răsufă ușurată de o grea povară.

Incordarea ce există în relațiile Italo-iugoslave în

Chestiunea Fiume

s'a mai domolit și ea. Deoparte pentru că însuș oficialitatea Italiei dorește o înțelegere pacifică, — după cum apare din tratativele ce se urmează la Abazzia între D'Annunzio cu ducele d'Aosta și generalul Grazioli, — de altă parte fiindcă

criza de guvern sârbesc, — dată fiind tenziunea dintre partidele sârbe și croate, — nu s'a terminat, și nici motive nu sunt a se aștepta o terminare în curând. Astfel de ex. nici cel mai nou candidat la prezidenție, Mariu Tricovici, nu e în stare să facă joncțiunea între aceste partide. Iar până când domnește desacordul în cele interne, nici vorbă nu poate fi de o acțiune rezolută în cele interne.

Dealtfel însuș ministrul Sârbiei la Paris, Vestnici, a declarat ziarului „Le Matin“, că știrea publicată de ziare relativ la mobilizarea sârbească este absolut inexactă, după ce cauza Sârbiei e atât de dreaptă, cât nu are nevoie de mobilizare pentru a o apăra. Având încredere în Conferința Păcii, are nădejde firmă, acelaș d. Vestnici, că Consiliul suprem nu se poate desinteresa de chestiunea Fiume, fiindcă nu numai dreptul sârb e în joc, ci și demnitatea marilor puteri sunt angajate.

După declarațiile lui Maxim Gorki, zilele guvernului sovietist alui Lenin și Trotzki, din

Rusia

sunt numărate, așa cât cu greu se va mai putea ține cel mult trei luni, din pricina, că Lenin

nu mai are autoritate, și teroarea dominației lui a scăzut. Pe urma acestora e firesc, că burghezimea, intelectualitatea, ba chiar și țărâtimea organizată, în curând vor pune capăt dominației bolșeviste. Poate în vederea acestui desnodământ s'a decretat revocarea și a celor din urmă trupe engleze dela Arhangelsk.

Statele Unite

ale Americii încă tot se mai ceartă pe chestiunea ratificării tratatului de pace dela Versailles. deși pe urma agravării ce s'a ivit în starea sănătății președintelui Wilson, discuția în senat asupra tratatului se amână câteva zile. Dar se prea poate, ca această știre alarmată să fie numai o manoperă de politicianism, pentru a se putea urma tratativele cu deosebite partide în vederea acaparării unei majorități în senat.

Știrile asupra păcii cu

Ungaria

sunt tot atât de contradictorii ca toate știrile cari privesc ezitățile Consiliului suprem în hotărârile lui recente.

După ce s'a desmintit eri posibilitatea de a trata pacea cu Ungaria până la constituirea guvernului eșit din Adunarea națională, astăzi se afirmă că tratatul cu Ungaria s'a terminat, și că până la 15 Oct. va fi remis delegaților unguri.

Se publică chiar și amănunte din cuprinsul acestui tratat. Așa Ungaria va fi redusă la o suprafață de 14000 km² cu o populație de 10 milioane, pierzând 185000 km² din teritoriu și 10 milioane din populație. Rămâne de văzut, întrucât e adevărată și această știre, lansată dela Lyon.

Ce privește politica internă a

României

Se poate constata, că noul guvern de generali nu e primit tocmai cu mare însuflețire, mai ales în teritoriile alipite, — fără să pomenim opoziția, — și că luptele de partid din România veche, pe tema alegerilor iau proporții tot mai mari. Resultatul îl vom vedea, dar trebuie să dăm expresie dorinții noastre, că am vrea ca alegerile să aibă sfârșit cu un parlament, care reprezentând voința adevărată a întreg poporului românesc, să fie în stare a lucra conform intereselor României mari.

A murit un blăjan.

Mica noastră Romă a crescut o mulțime de fii, cari, trecând granița veche, s'au uitat cu totul de binefacerile ei, iar unii i-au întors chiar spatele și i-s'au făcut dușmani. Căutându-și numai interesul lor, oamenii aceștia au dat din gropi în gropi și nu s'au rușinat să calce în picioare tot ce în ochii altora eră sfânt, dar lor li-se părea piedecă în calea, ce-și croise, spre mărire.

Luca Rusu n'a fost făcut din astfel de stofă. Om integru, cu studii serioase, își avea convingerile sale bine precizate și nu eră omul târguclilor și al diplomației fine. Aceasta a fost și cauza pentru care, nesimțind în sufletul său chemarea la statul preoțesc, după terminarea facultății de teologie, nefiind îndestulit cu stările politice de pe atunci, pleacă în țară. Nu dorul de a-și câștiga o pâine mai bună și mai ușoară l-a trecut pe „vama cucului”, căci, după 20 de ani de muncă, nu lasă nimic după sine, deși a trăit foarte modest. Se credea, că nu poate trăi sub stăpânire ungurească, pe care o socotea tiranie peste Români. El n'a fost un dezertor dela datorie: nu s'a făcut preot, căci îi lipsia darul vocațiunii. Incolo, el ținea la biserica lui unită foarte mult. Pe singura sa copilă a dus-o tocmai la Homorod, ca să o boteze un preot român unit, și în casa lui făcea servicii numai preotul legii lui. Când cu clădirea bisericii noastre din București se ridicaseră glasuri protivnice nouă, Luca spunea oamenilor, că nu înțelege această pornire, doar între atâtea biserici mai poate avea loc una românească, ai cărei credincioși sunt destul de numeroși în Capitală.

Luca Rusu s'a susținut cu slujbe grele, dar foarte slab retribuite. Pedagog la școli particulare, secretar de redacție pe la reviste, secretar la Liga Culturală, a muncit din răspuneri și n'a avut nici măcar atâtea răsplată, ca să fie petrecut la groapă de acești tovarăși de muncă, pe cari i-a ajutat foarte mult. Lângă sicriul lui s'a simțit lipsa Ligei Culturale, care a trimis numai un buchețel de flori și nu s'a simțit datoare să spună o singură vorbă despre munca acestui om, care a deschis ochii la mulți oameni de aici și a canalizat energii mari pe căile naționalismului pur.

Dupăce și-a luat licența în drept, a dat de mai bine, a ajuns în slujba Institutului Geologic

al României, căruia i-a servit cu devotament până la moarte; aceasta îl găsește în slujba de șef de serviciu. Puțini oameni își vor fi făcut datoria ca Rusu. Boala lui, cancer stomacal, pe care el îl socotea numai o mică ulceratie, reclamă odihnă absolută; el nu putea sta însă în pat, căci venind șeful lui dela Paris, după o lipsă de aproape doi ani de ocupație, se credea dator să-i stea necontentit la dispoziție ca să-și reînceapă institutul vieța lui normală și să poată fi gata pentru a face față nevoilor țării mărite. Anemic în toată vieța, cu alergări în toate părțile, el își pierde și puținul sânge, ce nu i-l răpiă suferința, care l-a trântit apoi la pat. De abia se putea ri-

dică, și cerea să i-se aducă acasă dosare, ca să nu rămână ceva încurcat pe urma lui. Bărbat întreg, de moarte nu se teme, de aceea a și pregătit chiar ultimele dispoziții, cu privire la înmormântare. Regretă că nu o să mai trăiască pentru copila lui bolnavă și pentru că nu va mai putea munci.

Meritele lui au fost apreciate de dl profesor Universitar L. Mrazec, directorul institutului, care a rostit lângă sicriu un foarte măgulitor discurs. Fiind Luca Rusu o mândrie a Blajului, publicăm discursul eminentului savant, care întărește fiecare vorbă cu sentimentul răspunderii. (Va urmă).

Dr. Ioan Băian.

Informațiuni.

— **DI Alexandru Ciura**, binemeritul profesor al liceului nostru și redactorul iar mai pe urmă directorul neobosit al acestui ziar, a fost numit director al liceului de băieți din Cluj.

Școlile Blajului pierd în dl Ciura pe profesorul distins, elevii pe părintele bun, societatea Blajului pe omul de inimă, idealist și însuflețit, pe conferențiarul iubit și mult apreciat, iar „Unirea” pe directorul și redactorul ei desinteresat, care de atâția ani încoace a condus-o aproape fără de nici o remunerație.

Ne despărțim așa de greu de D.-Sa, și numai conștiința, că dăm tocmai Clujului, capitalei Ardealului, pe unul dintre cei mai distinși bărbați ai Blajului, ne poate mângăia în pierderea pe care trebuie s'o îndurăm.

Dorim din inimă, ca în noul său post să se simtească cel puțin atât de bine precum s'a simțit la noi în Blaj, rugându-l să nu-și uite nici de acest ziar, de care îl leagă atâtea amintiri.

D.-Sa rămâne și pe mai departe colaboratorul nostru.

— **Alegerile.** Biroul electoral al circumscripției Blaj, aduce la cunoștință, că alegerile de deputați se vor ține în 2 Noembrie 1919, iar cele de senatori în 7 Noembrie 1919. Președintele biroului va primi declarația de candidare pentru deputați în 24 Octomvrie, cea pentru senatori în 29 Octomvrie 1919.

— **Decorat.** Dr. Alexandru Măcelar, medic în Legiunea română din Italia, fiul librarului nostru din Blaj, a fost decorat în Roma cu Coroana României cu spadă, în gradul de cavaler. Decorarea s'a făcut cu ocaziunea jurământului Legionarilor ro-

mâni. Decorația i-a fost atârnată de piept de către însuși Ministrul României la Roma d. Lahovary, dupăce a fost sărutat de către Atașatul Colonel Florescu și colonelul comandant al legionarilor. — Sincere felicitări!

— **Academia** de inalte studii comerciale și industriale din București aduce la cunoștință următoarele:

Cererile de înscriere în Academie se primesc dela 15 Septembrie până la 15 Octomvrie. Se pot înscrie absolvenții cu diplomă ai liceelor și cei ai școlilor superioare de comerț.

Inscrierile pentru examene se primesc dela 15 Septembrie până la 1 Octomvrie.

Examenele au loc dela 1 până la 20 Octomvrie.

Cursurile încep la 20 Octomvrie.

— **Numiri în clerul arhidiecezan:** On. Victor Andreiu a fost numit adm. par. la Sânmihaiu (Dârja), On. Iosif Bogdan paroh la Săcalul de Câmpie (Pogăceaua), On. Petru P. Domșa paroh la Sâmbotelec (Cătina) și On. Octavian Neamțiu, neohirotonit, adm. par. la Toplița (Giurgeul).

— **DI Silviu Dragemir**, secretar general, șeful biroului presei, și-a dat dimisia. D.-Sa pleacă la Cluj pentru a-și ocupa catedra universitară.

— **Infloresc melinii** ca pela Sângeorz, dupăcum ne scrie Păr. Teodor Harșian din Chimelnicul de Câmpie. „Iată ramul de maslin al României Mari, care prevestește mărirea românească” observă D.-Sa.

Posta Redacției.

Dlul A. P. „Doi artiști suedezi în România”. Primit cu mare mulțumită. În lipsă de spațiu însă deocamdată nu-i putem face loc, după cum am dorit. Vă rugăm deci să îngăduiți nițel.

Dlul Dr. I. B. Mulțumim pentru deosebitul interes.

Păr. Ion Virgiliu Băliban. Raportul Sf. Voastre ni-a sosit abia acuma. Îl vom publica însă cu toate acestea căte vom avea loc. Iar în cazul cel mai rău îl vom da în extras.

Publicațiune.

Pădurea, care formează proprietatea bisericii gr.-cat. din Gurghiu, clasa de exploatare B. sub Nr. 1, 3 și 4 în total 26 jug. catastrale, care după estimarea curatoratului silvanal manipulant cuprinde 326 m² stejar și 139 m² stejar pentru focărit să vinde pe calea licitațiunii publice cu oferte în scris, celuice va oferi mai mult în 20 Oct. 1919 în școala gr.-cat. din Gurghiu la 10 ore a. m., dar biserica nu ia răspundere despre calitatea și cantitatea lemnelor.

Prețul de strigare să stabilește în 23500 cor., adică douăzeci și trei mii cinci sute coroane, sub care preț pădurea nu se va vinde.

Vadiul de 10% e a să depune la mâna prezidentului înainte de începerea licitației.

Oferte închise în scris provăzute cu vadiul recerut și timbrate să pot da curatoratului bisericesc înainte de începerea licitației, însă oferte ulterioare întârziate ori defectuoase nu să primesc.

Oferentul e obligat, ca suma oferită să o indice cu numeri și în scris, să declare, că cunoaște starea lemnelor, cari să vând, precum și condițiunile de licitare și contractuali și le conzideră de obligatoare pentru sine.

Ceice licitează în numele altora sunt datori să producă plenipotență dată inaintea notarului public, respective extras despre impotocolarea firmei.

Pădurea e lângă stațiunea calei ferate din Gurghiu.

Condițiunile speciale de licitare și contractuali să pot vedea în orele oficioase la curatoratul bis. din Gurghiu și la curatoratul silvanal al plasei Reghinul de jos.

Gurghiu, la 4 Octomvrie 1919.

Demetriu Farcaș,
adm. par. gr.-cat. interimal
prezident.

Nicolau Lateș,
curator primar.

(100) 1-1.

APARE SUB ÎNGRIJIREA UNUI COMITET.

Redactor responsabil: IULIU MAIOR.

Numărul cenzurat de: Ioan Moldovan.